

Մանկանմի Էջփեսա

Մ Ի Ի Ն Ա Տ Ի Ի

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՅՅԷ ՎԷ ՄԷՎԱՏՏԸ ՍԱՅԻՐԷ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՍԷՆԷ

1866 ՅՈՒԼԻՍ 16 ՃԻՒՄԱ ԻՐԹԷՍԻ

ՆԻՒՄԼԻՐՈ 100

Մանկանմի Էջփեսա համար 6 եանի սենեակ 300
ձիւնէ վերինի, սենեակի դռնէն թոյլ փարաքող տալի
իշխան օրադ, 200 ղ՝ օլուպ, ալթը այլը 100 ղ՝ օլու-
աք, վեհախէսի տախի 50 ար փարայա սաթըլաճագ տըր:

Իլանաթըն պէհէր օսթըլը իշին, պն-
ըինճի տէֆատա 5, իքինճի տէֆատա 2,
վե իւշինճի վե սայիր տէֆալարտա 1
էր զուրուշ ալընաճագ տըր:

Մէքթուպ վե սայիրէ, իսթանպուլտա Պաղլէ Գուրուսու-
խարիճինտէ, գարաղօլխանէ իլէ ճամիի շէրիֆ արա եւ-
րինտէ քիպին Շապըր խանընտա, Կարապետ 5. Փան-
եանըն 18 նիւմէրօլու օտաքընա կէօնտէրիլէճէ: քտիր:

ՐԵՍՄԻ ԹԵԼԷԿՐԱՖ
ՕՍՄԱՆԼԸ ՖՕՆՏՈԼՈՐԸ

Եօնորա, 26 յուլիս:

Էսհամը Ումուսիլիէ

աչըլտը 277-8

գարանտը 281-8

ԻՍԹԱՆՊՈԼ

ԷՍՆԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻՅՅԷ

Յուլիս 15	էն եւրքսէք	54-22
» »	էն աչաղը	54-7
» »	Գարանտը	54-9

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԽԱՐԻՃԻՅՅԷ

Պու կիւն մուհարէպէ եախօտ միւ-
սալահա հագգընտա եէնի պիր հափաթիս
վերէմէյիզ:

Էվրօպա լիսանընտա օրան դագէթա-
լար, զուհուրա կէլէն մուհարէպէլէրին
նագլիւթլէրիյէ, մէսէլա, ֆիլան օր-
տուսուն թուլթուղու եէր շու գատար
արըն իմիշ, գափլա շէօյլէ պտշուսմըշ,
շէօյլէ պոշամըշ, վե ֆիլան եէրտէ պիր թօր
բաթլամըշ կիպի պահալար իլէ տօլու իսէ-
լէրտէ, պիզ ճէնքճի պիր միլլէթ օլմայրպ
վե ճէնք խմինի անճագ քիթսպլարտա
վե դագէթալարտա կէօրտիւկիւմիւզտէն
հիշ պիր իսթիֆատա վե թէլէզգիւզ իթ-
մէյէճէկիմիզ աշքեար տըր:

Պու ճիւմլէ իլէ շու գատարը թէք-
րարէն սէօյլէրիզ քի, միւսալահա հագ-
գընտա պիւլիւք իւմիտ վար տըր: պաշ-
գա տէլիլէրի պէր թարաֆ իտէլիմ հաթ-
թա Ֆրանսա իմէրաթօրու հագրէթլէ-
րի, քէնտի մէմալքիլտէն պիր իքի մա-
հէլլէ սէյնահաթա չըգաճագ իքէն, ան-
ճագ միւսալահանըն հուսուլիսէ չալըշ-
մագ նիյէթիլլէ, փարիսի թէրք իթմէ-
տիկի տախի հափաթիստէն տիր:

—Սօֆու բարասլար, իթալեանըն

հարպտա եէնիլմէսինի արգու իթմէքտէ
օլտուգլարընտան, պու կիւնլէրտէ Բարա
հագրէթլէրի հուգուրուսա չըգան բարա-
ւըն պիրիսի, Գուսթօճա մուհարէպէ-
սինին սէօհպէթի աչըլտըգտա, մէքու-
մուն պիւլիւք սէվինճ վե մէմուսիլլէթ
կէօսթլէրտիկինի միւշարիլէյհ հագրէթ-
լէրի կէօրտիւքտէ, պպէն, իթալեալարըն
մէքիւր դափլարտա պօզուլտուգլարըն իշին
պիլպալթ տէրէճէտէ քէտէր իտէրիմ, պի-
րա, իթալեալարըն Գաթօլլէ տիրլէր, վե
վաթանտաշլարըմ տըրլար, վե պու գատար
ճանլար թէլէֆ օլտուղուն կէօրտիւքճէ,
ճիւմլէմիզ տախի տիւշարը էլէմի ազիմ օլ-
մագլըղա պօրճլուլուգ տէմիշ տիր:

— Ճէնքտէ ասկէր էսիր ալմագտան
զիյատէ, թօփ վե սանճագ ալմագ պիւ-
լիւք իթիսիսար օլտուղունտան, վիէն-
նա դագէթալարը, Բրուսիալարտան պիր
թօփ ալընտըղըն, վե շէհրէ մէքպուր
տէմիւր եօլարը մէքէզլէրինտէն պիրիսին
կէթիլիլտիկինի եազտըգլարընտան, Պէր-
լինին Մօնիլթէօր նամ դագէթալար շէօյլէ
եազմը տըր:

« Պիզ ալէնէն իլան իտէրիզ քի մէք-
քիւր հափաթիսին տալա եսար եօգ տուր:
շիւնքի շիմտիլէ գատար վուգուա կէլէն
մուհարէպէլէրտէ Բրուսիալարըն հիշ պիր
թօփ դայա իթմէմիշլէր տիր:

Ֆագաթ, վիէննա եօյլէ պիր թօփ
կէօթիւրիւտիւկիւտէ սահիհ տիր: հալ-
պու քի մէքքիւր թօփ տէյիլ ճէնքտէ ա-
լընտը տըր, իլա, գըրալմըզ հագրէթ-
լէրի թարաֆընտան, Բրուսիա իլէ Ս-
վըթրիա պէյնիստէ ագտը իթթիֆագ
մէվճուտ իքէն, իմէրաթօր հագրէթլէ-
րինէ հէտիլլէ օլունտան պիր թօփ օլմա-
լը տըր: »

Հարպ վագթիստէ, պէօյլէ տիրլիւ
եօլար իլէ, էհալիյի ալմուստուրմագ հէր
տէվլէթին ատէթիստէն օլտուղունտան,

Ալթիլիսինըն մէքքիւր թէրլէպի չէգ-
լուգ պըսլանաճագ պիր շէյ աէյիլ տիր:

ՄՈՒՀԱՔԷՄԷՅԻ ՃԻՆԱՅԷ

Մանգլէն 97 իւնի շիւթիլլէն պէլլէ:

Ս. Մէրգուլմէնին եանընտա բէք ագ-
տուրմուշ, վե մէրգուլմէ խանէսինտէն
իշէրի կիրէրքէն, կազ լամպարըն պի-
տասընը շէվիլէրէք սէօնտիւրմիւշ իտի-
նիզ, էօյլէ տէյիլլէ:

Ճ. Խաթիրմա կէլմէյօր:

Ս. Պու ճիւմլէ իլէ տախի ինքեար ի-
տէմէգսինիզ եա:

Ճ. Խայր կազը սէօնտիւրմիւշ օլտու-
ղում խաթիրմա կէլմէյօր:

Ս. Մէրգուլմէնին խանէսինտէն իշէ-
րի կիրէր կիրմէզ, ճանընա գատա ի-
տէրէք վուրմուշտուղու տուր, զիրա
մէրգուլմէնին օթուրտուղու օտանըն ալթ
գաթընտա պուլունտան պիրիսի պիր միւ-
նագատ կիւլիլթիւսիւ իշիթմիշ, վե
գուլագ վէրիպ տիյնէմիշ իսէտէ, թէք-
րարէն պիր շէյ իշիտէմէտիկինտէն քէն-
տի իշի իլէ մէշղուլ օլմուշ տուր:

Ճ. Օլ խուսուստա հիշ պիր շէյ սէօյ-
լէեմէմ:

Ս. Շիմտի գապթը տափառա վէրմիշ
օլտուղունտուգ իգահաթլարա կէլէճէյիզ,
մէքքիւր իգահաթլար մուլթէլիֆ սու-
րէթտէ տիրլէր, վե օլ վագթ քի իֆա-
տէնիզէ նագարէն, մէրգուլմէ իլէ պիր
ազ էյլէնտիքտէն սօնրա, օտանըգա տէօն-
միւշ իտինիզ:

Ճ. Էվլէթ, լաքին սօնրատան պանա
խապաթ իթալիլլէրինէ նագարէն, մէր-
գուլմէ իլէ պուլունտուղում օլ կիւն տէ-
յիլ իմիշ:

Ս. Եէվմի մէքպուրտէ սաաթ տօ-
գուգտա, ուստանըղն խանէսինի թէրք
իթմիշ օլտուղունտուղում իսպաթ իթալիլ-

էրինտէ, Պօտէօ նամ գրգըն եանընտա պուլունտու գուռու գուռ իդրար իթմիշ ի տինիզ:

Ճ. Էվլէթ, սէօյլէտիկինիզ սահիհ տիր:

Ս. Քէզալիք եէվմի մէզպուրտա, եա. նի մէրգուռնին քաթլ օլունտուղու կիւն, քէնտինիզ իշին պիր եէր արա մագտա իմիշսինիզ, էօյլէմի:

Ճ. Էվլէթ, սահիհ տիր:

Ս. Իմտի, մատամքի եէր արամագ տա իտինիզ, պէրպէրինիզտէ նիշին ունթուրա թաշմագտա իտինիզ:

Ճ. Պիլէթմէք իշին ալմըշ իտիմ, չիւնքի իւշ սէնէտէն պէրու պիլէթմիշ օլմարդըմտան քէօյլէմիշ իտի:

Ս. Բէք ալեա, լաքին մէզքիւր ուս. թուրայը պիլէթտիրտինիզ մի:

Ճ. Խայրը, օլ կիւն էյլէնմէյէ տալ տըղըմտան ունթուրա իտիմ:

Ս. Կէօրիւ Եօրմուսուռնուզ չու հարէ. քէթլէրինիզ նասըլ պիրի պիրինէ մուվա Ֆրգ կէլմէքտէտիր. Միտի նամ գատընըն եանընա կիթտիկինիզտէ, եանընըզտա պիր պուչագ պուլունմագտա իմիշ, վէ Պօտէօ նամ գրգըն եանընա կիթտիկինիզտէ, ձէ պիրիզտէ պիր ուսթուրա պուլունմագտա իմիշ. իշթէ պուլունտանա նէշէթ իտէր քի, չիւնքի սէօյլէտիկինիզ իթիմտա տէնա տէյիլ տիր. վէ պուլունտան տալի անլաշլմագտա տըր քի, էվլէլինտէն պիր նիյնէթի ֆատիտէնէ խրտմէթ իթմէքտէ իմիշսինիզ. պիշարէնի նէ վաղըթ էօլ տիրտիւնիւզ, վէ նէ եափտընըզ:

Ճ. Պիլմէմ:

Ս. Օտանըզտա, իւզէրինտէ դան լէքէ. աի օլարագ պիր ադձէ քիսէսի պուլուն մուշ տուր. մէզքիւր քիսէ նասըլ օլ մուշտա օրաեա կէլմիշ տիր:

Ճ. Մէզքիւր քիսէ պէնիմ իտի, մէզքիւր քէսէսի ըիվօլն ճատտէսինտէ սա թուռն ալմըշ իտիմ:

Ս. Չօգ էյի, լաքին նասըլ օլմուշտա իւզէրինտէ դան լէքէսի պուլունմուշ իտի:

Ճ. Պէն Տանկլթէրին եանընտա իքէն, ճամտան բարմաղըմ քէսիլմիշ իտի:

Ս. Պու սէօյլէտիկինիզ ինթիմալտէն տիր. լաքին օլ վաղըթ եալընըզ տիշարըսը լէքէլէնմիշ օլմալը իտի. հալ պու քի, իշ թարաֆընտա տալի դան լէքէսի կէօրիւլիկիւ թաատիգ օլունմուշ տուր. վէլ հասըլ մէզքիւր քէսէնին սիզին օլ մայըպ, Պօտէօ նամ գրգըն օլտուղու աշի. քեար կէօրիւլմէքտէ տիր:

Ճ. Պու ազձէ քիսէսի պէնիմ տիր. ֆագաթ, էկէրչի փարա իշին պիր ճանա գատ իթմէք իսթէսէմ իտի տալի, հիշ կիտէրտէ էօյլէ պիր ազ փարա իշին մէր գուռմէյի էօլտիւլմէքլէյի իրթիքեապ ի տէլմիշտիմ:

Ս. Սիզին պու էօրիւնիւզիւն ձէվա.

պը բէք գօլայ տըր, վէ պու Եօլտա ճի. նայէթի իրթիքեապ իսէն եալընըզ սիզ օլմայըպ, իլա տահա պաշգա Էմալլէր տալի կէօրիւլմիւշ տիր. Պուլունտան պէ. սէնէ մուգատտէմ, օլ սիզին չիւնքի տուրտուղունուզ եէրտէ, եիկիրմի պիր եալընտա պիր տէլիգանը տուրարագ իս. թիւթագ իտիլմիշ տիր. Մէրգուռմ տէլի. գանը տալիմա եալընըզ պուլունտան գա. լըրալը սօրուպ անլատըգտան սօնրա, կի. տիպ եաթմագտա իքէն, պիր կիւն գըզըն պիրիսին օտասընտա եաթմըշ, վէ իւշ չարէքտէն սօնրա, մէրգուռմ պիր պա. լէնա ունթուրա պուլունտան գուրչունու գաֆաարնա եէտիկինտէն, էյիմ պէյիմ օլարագ եաթմագընտան սըշոպըպ գալը. մըշ տըր. Իմտի, մէրգուռմ մէրգուռմէ գը. ղը պաշգա պիր շէյ իշին վուրմայըպ, իլա էվլէլինտէն քէնտինիզ վէլմիշ օլ տուղու 10 Ֆրանգ իլէ, մէրգուռմէն քի. սէսինտէ պուլունտան 5 Ֆրանգը ալմագ իշին իրթիքեապ իթմիշ, վէ մէրգուռմ բէք պիւլիւք միւլմագաթ էքմէքլէք իլա. մընը կիւլմիշ տիր. Վէ Էսէֆ իտէձէք եէ. ըի չուրաար տըր քի, պիշարէլէրի էօլ տիրլմէք բէք գօլայ օլտուղունտան, սի. ղին բէնէյի գատտարանէնիզտէն գուր. թուլանըպ, քէնտիլէրին զիյառէսիլէ մէսուռտէ առտ իթմէքտէ, վէ ալէսհինիզ տէ բէք շէտիտ սուրէթտէ իշթիքեալը իյլմէքտէ տիրլէր:

Ճ. Եանըշ տըր:

Տէլ-Գ.

ՀԱՎԱՏԻՍԹԹՐ ՏԱՅԻԼԻՅԷ

Տիւնքի Մանգուռմիլտէ, Մալի. յէ հաղգընտա Լա Թիւլքիտէ տէրձ ի. տիլէն պիր պահսըն, գօնսօլիտ աիւզ ու իթաարնա բէք Ֆէնա սուրէթտէ թէէս. սիր իթտիկինի պիրտիրմիշ իտիք:

Մէզքիւր զագէթանըն տիւնքի նիւս. իսէսինտէ, մէզքիւր պահսընը ճէրհ նի. յէթիլէ, Պապը-Ալի թարաֆընտան չու ալթիտէքի «գօմիւնիքէ» (իւպար) տէրձ իթտիրիլիկի կէօրիւլմիւշ տիր:

«Լա Թիւլքի նամ զագէթանըն յուլիս 24 իտարիլի 146 ըմը նիւսիսինտէ, մալիլէ հաղգընտա տէրձ իտիլէն պիր պահսըն սուլի թէէսսիրի միւլչահտէ օ. լունմուշ տուր:

«Մէզքիւր պահսըն մէպատիսինի Պապը-Ալի քեաթիլէն ըտտ իտիպ, վէ իպրապ իյլէտիկի թէտապիրի տալի թագ. պիհ իտէր. Պապը-Ալի եիւզտէ պէշ ֆայիլի եէնիտէն էսհամ չըգարմագլը. ղը, վէ քէզալիք գայիմէ ազձէ թէտա. վիւլիկի ճայիլ կէօրմէքլիսի ֆիքիրտէն պիլէ կէչիւրմէտիքտէն պաշգա, եալընըզ պիր պէտիւրալըք էսէրի օլարագ, մէզքիւր զագէթա թարաֆընտան գուհու.

լա կիւլիշ օլան էֆքեարա աօրս միւրա. ճաաթ իթմէքսիզին, քէնտի պօրձլարը. նըն էտաար Էսպապը իսթիհսալիլէ տալի մէշղու պուլունմագտա տըր:

«Իմտի, հիսսի սէյիմի տէրքեար օլան էհալինին, Հիւլքիւլմէթի սէնիյնէնին նի. յէթ ու միւրաարնա մուվաֆագաթ ի. տէրէք, էօյլէ Էսպսըզ պիր պէտիւրա. լըգտան նէշէթ իթմիշ օլան կիւլիւլիւ. լէրին քեաթֆէսինի ըտտ ու թագպիհ իտէձէկի մէմուլտէն տիր:

Լա Թիւլքիլին մէզքիւր պահսընը օղուտուղունուզտա, ֆիլվաղը պիր պէտ. իսահլըք էսէրի կէօրմիւշ իտիք իսէտէ, նիւլրէսի օլմարը չիւպհէսինէ մէպի, գալէմիլիգ թատիլ իթմիշ իտիք. հալ պու քի Պապը-Ալի աշըգտան աշըգա իս. նատ իյլէտիկինտէն, պիլ տալի թէքէր. իւլը իտէրէք, տէյիլ եալընըզ պէտիւրա. լըգ. իլա բէք պիւլիւք պիր պէտիւրա. լըգ օլտուղուն պէտան իտէրիլ:

Մէզքիւր զագէթա, Էկէր եէնիտէն գօնսօլիտ եալիտ գայիմէ չըգարմագլը. նը ճայիլ կէօրմիւշ օլսա իտի, պօրձլարն վէրիլմէսինի ճայիլ կէօրտիւկիւ գա. տար ֆէնալըղը մուճիպ օլմուշ օլմագ իտի. չիւնքի, պիր տէվլէթ իշին պօրձլարընը վիւլմէլի տիմէք, աշիքեար սուրէթտէ, իզհարը իֆլաս իթմէլի տիմէքտէն պաշ. գա պիր շէյ տէյիլ տիր. վէ Սալթանա. թը սէնիյնէ իշին իսէ պուլունտան զիյառէ պէտիւրալըք, վէ Էհալի իշին տալի պուլունտան պիւլիւք պիր ալլալմէնիք օլա. մալ:

Մէզքիւր զագէթանըն միւլտիրի օլան Մ. Էմ. Բաֆլասընը տը Լօնէյին, տիւն. քի կիւնտէն իթիպարէն մէզքիւր միւ. տիրիլքտէն քէֆի եէտ իյլէտիկի տալի, մէզքիւր զագէթատա օղունմուշ տուր:

ՀԱՎԱՏԻՅԻ ԹԻԻԾՃԱՐԻՅԷ

Մուլմէլաթը թիւճճարիլտէ պու. լունտան քիմէսնէնին նէ Եօլտա տէֆթէր թուլթմար լաղըմ կէլէձէկի, վէ օլ պապ. տէ գայտըզ լըգ իթտիկի հարտէ աղարը մէսրուտէսի գապուլ օլունուպ, օլմաեա. ճագը կէչէն նիւսիտէտ տէրձ օլունտան թագաթիլաթտան մալիւմ օլտուղունտան, չիւնքի օլ վէճ իլէ տէֆթէրիլին թու. թուլմարնտա տէրքեար օլան մուհաս. սէնաթ իլէ, տգսի թագտիրինտէ ղու. հուր իթմէսի թագպիի պուլունտան մա. զարաթըն իյգահընա միւլպաշէրէթ օ. լունուր. շէյլէ քի, պիր թաճիլ մուա. մէլաթը ճարիլէսինտէ սէնէտ ալըպ վիր. մէք, վէ սայիր կիւնա իշէր եալմագտա, հէր նէ տիւլիւ ինթիեաթքեարանէ հարէքէթ, վէ նէ տէրէձէլէրտէ տալա վէ նիլգատան միւլճանէպէթ իտէր իսէ իթ. սին, միւլթէգայի ինգըլապաթը ղէման պապը իշէրինտէ մէմուլունուշ զայրի ահլալ նիւմայան, վէ մէսէլա Եօլունտա

օլտուղու զանն իթտիկի պիր մատտէ , քէնտիսինձէ հալի տիշլար (կիւճ) պիր իւզտէի միւշքիլաթա կիրիթթար օլուպ , հիւքիւմէթէ միւրաճաթ իյլէմէյէ մէճ պուր օլապիլէճէկինտէն , իշթէ էօյլէ պիր հալ զուհուրինտէ , վէ պա խուսուս էմալը մէսպուզ օլտուղու իւզրէ , արաւ տա պիր սէնէտ , վէ իշտէ իգլար տախի օլմաորդը թագտիրտէ , պէյան օլունան աւուլտէ թութմուշ օլաճաղը տէֆթէրինի , հէման մաշքէմէյէ պիլ իպրազ , իսպաթը միւտաաա իտիպ , հազգընը դայպ իթմէյէճէկի միսիլու , տիկէր պիր թաճիր իլէ մուսմէյէսի օլուպտա , արաւաբընտա մուհասէպէ բուլյէթի իճապ իթտիկի սուրէթտէ տախի , տէֆթէրլէրինի մէյտանէ դօեուպ , վէ շայէտ խասմիւնին տէֆթէրլէրի օլմաեւճաթ , վէ եախտ օլուպտա դայրի միւնթազամ պուլունճաղ օլուր իսէ , քէնտի տէֆթէրլէրի էասս իթթիսազ օլունուպ , մաթլուպունու հասըլ իյլէյէճէկի տէրքեարալը :

Վէլէվ հիւքիւմէթէ լույթէթի իւճաղ իտէր պիր իշի տիւշմէյէճէք օլապիլէ , իմաճիրտէ տէֆաթիլի միւզթաւ զիյէնին վիւճուտի , ու մուրի թիւճարիլյէսինտէ , մազպու թիւթի քեամիլէնին հուսուլինի միւվէտտի օլուպ , գուեուտէ միւրաճաթլա քէյթիլէթի հալ վէ մէվ զիյինի , վէ պէհէր սէնէ թիւճարէթ վէ քախտ զիւնտընը , վէ ալըպ վէրէճէկի էմվալ ու ազճէնին մրգաար ու միյաաընը , վէ եապմըշ օլաճաղը մէթուպլէրին տէրէճէյի ահքեամընը , վէլ հասըլ հէր տիւրիւ մուսմէլաթը իլէ տօլապ իտաւրէսինին մէրքէգի տէվրանընը պիլիպ , աւա կէօրէ իթթի միւզթազիւթը ահվալէ միւպատէրէթ իտէճէկի , վէ շայէտ առէմի միւսաառէի տէվրան , վէ ինզըւպաթը ահվալը ճիհան միւլապէսէսի իլէ , վէ պիր աթէթէ տիւշար օլմասը իլէ , մուսմէլաթը տաա ու սիթաաինն պիզգաւրուր տուրլունըլզ կէլէճէք օլտուղու հալտէ տախի , իգթիգա իտէնլէրէ կիւզէլ կիւզէլ մուհասէպէսինի վիրիպ , վէ քեաթթէյի մէսալիհինի , եանի նիհայէթ օն սէնէ էվլէիսինտէն պէրու , սուրէթի ճէրէնանը ախզ ու իթասը իլէ , իշի սէքթէլէնմէսինին էսպապը մուճիպէսինի իւլայէ իյլէյիպ , հիլէ վէ թագսիրաթէ տալիր , հիւքիւմէթ վէ ահապը մաթլուպուն սիւալ , վէ թէազգըպլինտէն վարէսթէ , վէ չար չաբուզ իշի տախի հատտի իթթամէ բէյվէսթէ օլաճաղը կիպի , քէնտիսի գանուէն վէ ալաճաղըլարընը մուսալլէնէթ վէ մէրհամէթինէ շայէսթէ կէօրիւնէճէկի էմի պէտիտար տըր :

Իշթէ չու ճիհէթլէրլէ պիր թաճիր եալընըզ հալը հալըրընը , վէ պուլունաճաղը մէվգընի պիր արալըզ իւմի ու վիւաթընը տիւշիւնմէյիպ , չիւնքի մէսա

լիհի թիւճարիլէնին տիւրլիւ տիւրլիւ վուզուաթը , վէ կէօնակէօն զուհուրաթը օլտուղու ինքեար օլունամաեւճաղընտան , հէր առ ահվալը աթիլէ վէ ումուրի միւսթապլէյի տախի տէրքիլ իթմէլտիր , Զիրա աթիլէրին ալաթը հարապ ու վէզապը էսիհա վէ ճէպհանէ օլտուղունտան , պուլարըն նօրանիլէթի , օնլարըն մաղուպլէթինի մուճիպ օլաճաղը կիպի , թալիթէի թիւճարըն տախի ումուրի տիւզ ու իթալարընը վէսոյիթի իճրալիէսի պէյան օլունան ուսուլտէ , աթթէթէրլէրին վիւճուտի օլուպ , պուլարըն օլմամաթը , եախտ գարմազարընը վէ դայրի միւնթազամ պուլունմաթը , քէնտիլէրինին իշէրինտէ տաա մի մուվաթիւթազըլէթլէրինի միւսթէվճիպ օլմաղը չիւպհէտէն պէրի տիր :

Թէլէլէ թիւճարէլ (1)

... Խմբագիր .

Իդմիր 20 Մայիս , 1866

Քաղաքիս ամենէն « Նշանաւոր » լուրն է գեր . Մկրտիչ եպիսկոպոսին Նիլի ալիւրէն օգափոխութեան համար Իդմիր փոխադրուելը : Ինչպէս դիտեա , այս կրօնաւորը մեծ « համբաւ » ունի ազգին մէջ իր « առաքինի » քարքովը եւ ազգին տունը « չիւնելու » մասին ցուցուցած եռանդովը : Իր արժանաւոր տրիտուր անոր այս աղիւ կատարելութեան , Քաղաքական ժողովը սիրովն ընդունեց զանիկայ եւ վայելուշ ամառատուն մը ցուցուց անոր , որպէս զի « ազգասէր » կրօնաւորը Նիլիպտական կլիմայէն ընդունած տխուր տպաւորութիւնները հոն իր վրայէն թօթուէ , նետէ եւ օգուէտ կլիմայի մը վրկարար դիրքը վայելելով իր խանդարուն առողջութիւլթիւնը նորոգէ : Պարասնի երկիրը վերադառնալու եւ լոյս տարածել կարենալու համար , Այս ամառատունը Տիւլպէր էօփիւշտիւ ըսուած լեռնակի մ'արեւմտեան կողմը ծովեղրի վրայ չիւնուած է , ուր մարդս երբեմնակի առիթ կունենայ պատուհանէն դէպ 'ի ծով եւ երկինք նայելու , խորհելու աշխարհային իրերու յեղիղուկ վիճակին եւ ժպտելու մարդկային տգիտութեան վրայ , որ կրօնաւորներու իշխանութիւնը կը կազմէ եւ որով մարդս անոնց կրիցը խաղայիկ եղած է . գրեթէ ամէն ժամանակ . . .

Մկրտիչ եպիսկոպոսը այսպիսի հերասիրութեան եւ երախտագիտութեան արժանի էր արդարեւ : Նա հեղահամբոյր բնաւորութեամբը սիրելի , անշահախնդրութեամբը Պրանսուա տը Սալի եւ գրադիտութեամբը Ներսէս Շնորհալիին կը նմանի : Ամէն ազգասէրը վկայ են ըսածիս : Սկէպտիկութիւն չուղեր : « Եթէ դոքա լռեսցեն , քարինքդ աղաղակեսցեն » :

Իր հեղահամբոյր բնաւորութիւնը կը հաստատուի Նիլիպտոսի ազգայիններու սիր-

(1) Պաղը տէֆա թագվիմի թիւճարէթտէն ալտըղմըզ պահալարըն զիրինտէ եալընըզ իթի առէտ թ . հարթը վազ իթտիկիմիզտէն , պազըլարըն թովմաս թէրգիեան օգուտուզարը մէսմուլմիզ օլմուշ իսէ տէ , եանըլ տըր :

առ եւ ականաւոր անձերու համակրութիւնը գրուած ըլլալէն : Անիկա « մարտիրոս » մ'է Հայ կրօնաւորներու դասին մէջ , վասն զի յանուն ազգին նախատուած է , նաեւ ջատուկ կիներէ եւ խոռվասէր անձերէ : Եթէ մենք ալ Ս . Պետրոսի յաջորդ մ'ունենայինք , պիտի յանգնէի առաջարկել անոր որ սըրբացնէ թէ ' գեր . Մկրտիչ եպիսկոպոսը , թէ հրաշագործ Տիգրանեանը , որ այս ժամուս գուցէ դէպ 'ի Մուշ կուղեւորի վանքին վիճակը եւ խրիմեանին ընթացքը քննելու համար , եւ եթէ Սիւնեաց Յակոբոս վարդապետը , որ էջմիածինէն հալածուած է եւ Պօլսէն դուրս ելնելու հրաման ընդունած , եւ որուն սրբասուն վարքը , կրօնական եւ փիլիսոփայական կարծիքները իր մաքին ընթուլթիւնը եւ սրտին յղկութիւնը կը հաստատեն . . . :

Ինչու չէ : Մի՞թէ կը կարծես թէ աննըւան հալածութիւնը են ասոնք , Եթէ չեն , միթէ առաջարկութիւնս նոր է իր տեսակին մէջ :

Վըսուի թէ , — եւ ըսողներուն մէկն ալ վօլթէրն է , — կ'ըսուի թէ ժամանակաւ Գիւքիւֆէն անուն կրօնաւոր մը քամակին վրայ քանի մը հարուած ուտելու եւ մօրուքին վրայ թարմ հաւկիթ մը թափուելու յանձնառու ըլլալով , Հոռո սրբոց կարգը դասեց զանիկայ , եւ Գաւրիւսէններու ուխտը 400,000 թալէր ծախս ըրաւ Գիւքիւֆէնի սրբացումը Լիւրդայի մէջ տօնել տալու համար :

Եթէ մեր մէջն ալ այսպիսի նպատակի մը համար պտակ տալ հարկ ըլլայ , կարծեմ իր խոնարհամտութեամբը հանդերձ գեր . Մկրտիչ եպիսկոպոսը սրբանալու յանձնառու ըլլալով իր կողմէն կը նպաստէ ըլլալիք ծախուց , վասն զի , կըսեն ոմանք , նա մեծկակ դուամարի մը , երեք հազար լիրայի տէրէ : Եթէ ստոյգ է այս գուճարին էութիւնը , փոկրիկ արատ մը կրնայ համարուիլ իր անշահախնդրութեան վրայ : Կարծեմ թէ հակառակութեան եւ թշնամութեան ոգին ընտրած է այս կարծիքը , վասն զի դժուարին է ինձ հաւատալ թէ առաջնորդական պաշտօնի մէջ այսպիսի գուճար մը դիզուիլ հնարին ըլլայ , ալ աւելի դժուարին է հաւատալ թէ Քրիստոսի աշակերտ մը իր նշանաբանը , որ է աղքատութիւնը , այս աստիճան մոռնայ : Մանաւանդ թէ ոսկին փորձութեան մէջ կը ձգէ մարդս եւ երբեմն ամէնէն բարեպաշտ խիղճերը կը դղըրդէ վայելուներու հրապոյրին առջեւ : Ուստի կարծեմ անհիմն ըլլալու է ըսելը թէ , Մկրտիչ եպիսկոպոսը 5000 լիրա ունի : Հապա ինչ կ'ըրիի առաջնորդութեանը հաշիւը , հապա Մանդուլէի ամբաստանութիւնները ո՛ր կը մնան , ըսես ինձ գուցէ : Այդ հաշիւը « կեանայ » թէ նոյնպէս թշնամութեան թեւադրութեամբը երեւան ելած ինչիւր մ'է , թէ ոչ Ազգային վարչութիւնը հաշիւ հառած անշուշտ զանիկայ չպիտի խրկէր Նիլիպտոս :

Իսկ Մանդուլէն . . . ո՛հ , Մանդուլէն , ե՛րբ իրաւ բան մը գրած ունի : Ես աւելի Արշալոյսին կը հաւատամ քան թէ Մանդուլէի տուտերուն : Արշալոյսը ազգին ղգացումները հաւատարմօրէն կը թարգմանէ

միշտ. եւ ճշմարտութիւնը անպատրուակ կը խօսի երբ յանցաւոր մը նշմարէ. Բանի մը տարի եւս, եւ ահա գրաւ կը դնեմ թէ ազգին այս անդրանիկ լրագիրը երեւակին պիտի հաւատարի իր նշանաւոր եւ անսուտ յօդուածներովը:

Արդ Արշալոյսը 'ի բնէ անտի ովստնա կարգացած է Տիւպէր Էօբիւշտիի հիւրին համար, եւ այս մասին անոր ճշմարտասիրութեան վրայ կասկածիլը քրէական յանցանք մ'է: Ուրեմն գեր. Մկրտիչ եպիսկոպոսը կարդարանայ Աղգին առջեւ, եւ իրաւունք կ'ունենայ օր մը Եգիպտոսի աղգայնոց առաջնորդ ըլլալու. . . .

ՀՐԱՆՏ

— . . . Խմբագիր .

1866 յուլիս 9 իրմիր .

Չենք գիտեր ո՞ր սատանային թելադրութեամբ գրգռեալ Ս. Մեսրոպեան վարժարանին նկատմամբ բարեմիտ հասարակութեան մէջ պըտըտած անհիմն տարածայնութիւնները վերջապէս այս չաթթու անհետացան, ու գայթակղեալ միտքերը բուժեցան:

Արդարեւ անկողմնասէր ու ճշմարիտ ազգասիրի մը սիրտը ինտոր կը մաշի, երբ կը տեսնէ որ ազգին օգտին ծառայող, եւ զըպրոցը իւր անցեալ ողբալի վիճակէն հանելու աշխատող ու զայն կանոնաւորելու եւ առջի պայծառութեանը հասցընելու փափաքող անձնուէր ընկերութիւն մը յանդիման կը բանադատուի, կը քննադատուի ու կը դատապարտուի քանի մը ինքնասէր ու ատելութեան ոգի կրող պարոններէ:

Ասոնց նպատակը ուրիշ բան չէ կրսնք, բայց միայն յիշեալ ազգօգուտ ընկերութեան ընթացիկ խոչնդոտան ըլլալ, իրենց անձնական չար ու ազգապնաս կրիցը զոհելով զնա, որովհետեւ յայտ յանդիման կը տեսնենք որ անոնց պատիւը աղարտելու ու հասարակութեան համարումը վրանդնէն պակսեցընելու համար, ամեն օր մէյմէկ տեսակ ու նորաւոր դաւեր հնարել կը խորհին, եւ ահա այս կերպով այսօր բարեկամին իրենց թշնամի ըրած են, ու իրենց այս վատ ու արհամարհելի ընթացքը ամենքը կ'ատեն իրաւամբ:

Ինչո՞ւ համար արդեօք այս լուսաւորեալ դարուն մէջ, ուր ինքզինքնին քիչ մը փոխուած կը կարծենք, նոյն ընթացքով կապրինք, իրարու չենք միաբանիր եւ այսպիսի գործոյ մը մէջ, որմէ կախեալ է ազգին օգուտը ու ապագայ սերունդին յոյսը, եւ այսպէս մեր կամքը ու կարծիքը յառաջ տանելու համար միմեանց զէմ կը զինինք, իրար կը հալածենք:

Ուրեմն սիրով իրարու միանանք, այն ընկերութեան ազգաչէն ձեռնարկութեանը ամեն յաջողութիւն մաղթենք իրեն բարի նըպատակին հասնելոյ, քաջաւերենք զիրենք ու անոր գեղեցիկ օրինակին հետեւինք մենք ալ յօգուտ եւ իյառաջադիմութիւն ազգիս:

Ինչպէս որ նախընթաց նամակովս գուշակած էի, ահա այս անգամ Պօլիսէն հեռագրական լուր մը քաղաքիս ընդհանուր կառավարիչ Բաշիտ փաշային, կայսերական հրամանաւ Ասորեստանի վիլայէթին կուսակալ անուանիլը եւ անոր տեղ շալէպի նախկին կատավարիչ Սիւրէյա փաշային յաջորդելը կիմացընէ:

Այս փոփոխութիւնը իզմիրի ամեն կարգի մարդոց, տխուր տպաւորութիւն մը ըրաւ, ինչու որ Բաշիտ փաշան իւր խորին քաղաքականութեամբ ու ազնիւ ձեռքերովը ամենուս ալ սիրելի եղած էր:

Կը յուսամք որ Սիւրէյա փաշան ալ իւր նախորդին պէս իզմիրի համակրական սէրը ու համարումը պիտի վայելէ, իւր ծանր պաշտօնին մեծ խնամք տանելով:

Կարծեմք, շատ չանցնիր մեծ մաքսատան ընդհանուր վերատեսուէր Շէվքէթ պէյին փոփոխութեան լուրն ալ կ'առնենք:

Կազի խնդիրը ինչ որ էր, այնպէս կը մընայ գեռ. Հասարակութիւնը այս խնդրոյն անհապաղ լուծմանը կըսպասէ անհամբեր եւ փողոցներուն ժամ յառաջ լուսաւորութիւն կը փափաքի տեսնալով. Արդարեւ ցաւալի է յանձնաժողովոյն այս մասին բռնած ընթացքը, ինչո՞ւ համար արդեօք օր մը առաջ այս անկարգութեան առջեւը առնելու եւ հասարակութեան տեսնալը լեցընելու չաշխատիր, այս պատուական ու օգտակար ձեռնարկութիւնը քաջաւերելով, որմէ այսօր անխնայ զուրկ կը դառնա: Իզմիրի բնակչաց մեծագոյն մասին յատկութիւնն է այս, ամեն աղեկ բանի կը փափաքի անիկայ միայն խօսքով, ո՛չ թէ գործքով, կը պոռայ կը կանչուր ռաւէ՛ ամեն բան կը կամի, բայց գործադրութեան գալու ըլլայ նէ, բնութիւնն է, ետ կը քաշուի: Բարեյոյս եմք որ նոր կառավարիչնուս գալստեամբը այս անպատեհութեան առաջը կ'առնուի. համբերենք ուրեմն:

Իզմիրի ամեն փողոցներուն զատ զատ անուանեցու նշանակելով ու թուանշանեցու դրուելը գրեթէ լիցցածի պէս է ու մօտեքս պիտի սկսի նոր տրոց հաւաքումը: Այս նոր ձեռնարկութիւնը ամենուս ալ հաճութիւն պատճառած է, որուն վրայօք մօտեքս կրկարօքն պիտի խօսիմ:

Անցեալ չաթթ իրիկուն & Ժարտէն ար. Զմիւռն պարտէզին մօտ փայտաշէն տան մը մէջ գծաքղ գէպք մը 18 տարեկան առողջ պատանի մը զոհ տարաւ, ու իւր հայրն ալ մահառիթ փառնգի մէջ թողուց: Ֆիւսիլի իւր որդւոյն հետ հրախաղութեան վերաբերեալ գործիքներ պատրաստելու կաշխատէր մեծաւ ճգամք, որոնք նոյն իրիկունը & Պէլլա վիսթա & քառած մօտակայ ու ծովագերեայ մեծ սրճարանին մէջ նետուած ժամանակին, իրեն անուանը պարծանք պիտի բերէին կըսէր:

Երեւելէ .

— Ինչի՞մ տիկիմիդէ կէօրէ, տիւնքի Պէյ օղլու քիլիսէսինտէ թէճէմիլ իտէն զօմիսիօն, ետքըմիսը միւրտտ օլունան էպիւնիլէրին պաշանըմիսընա գարաք վէլմիշ, վէ նէգարէթինի ալթ. Խորէն վարդապետ, Մարկոսեան Գիրգոր էֆէնտի, հաճի Մաղաք աղա Մուրատեան, Յակոբ աղա Գարապաշեան, վէ Յովհաննէս աղա Եղիազարեանտան միւրէթթէպ պիր գօմիթէյէ հապալէ իյլէմիշ տիր:

— Ինչեմըգտա իզմիրտէն կէլմէ «Մեւքոն աղա Տէր Դաւթեան» իսմինէ պիր մէքթուպ պուլունմագտա օլտուղունտան, սահպի քիւմ իսէ կէլիպ ալմիսընը իսպպէր վէրիրիզ:

ՄԱՆՁՈՒՄԷԻ ՄԱՍՈՒՍ ԹԵԼԵԿՐԱՖ

Փարիս, 26 յուլիս. ախշամըն սաաթ 2 վէ 40 տագըգասընտա

Լօնտրատաքի ուղղունաւզուգ հալեա տէվամ իթմէքտէ տիր:

Բրուսիալըար Ֆրանգֆորթտա 52 միլիօն ֆրանկը մութլազ սուրէթտէ իսթէմէքտէ օլուպ, վէ պիւլիք զաթլարըն խանէլէրինտէ պէքնիլէր վաղ իթմէքտէ տիրլէր (զանն իտէրիզ քի մալ վէ փարա գաշըմասընլաք իյին):

Վիէննա չէհրինին պաշ զապիթի (Պուրկմէսթըր) քէնտու քէնտույի էօլտիւրմիւշ տիրտ:

Փարիս 27. ախշամըն սաաթ 12 վէ 58 տագըգասընտա:

Բրուսիալըար Պալարեալըարը, Մէյն նէհրի իւզէրինտէ վագը Վիրզպուրկտա վուրմուշլար տըր:

Պէրլինտէն ալընան պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, Պալարեալըար, Վիսթրիանըն պուլունմատըղը Գօնֆէտէրասիօնա տախիլ օլմագլըղը գապուլ իթմէքտէ տիրլէր:

Վիէննա չէհրի մուհասէրէ հալինտէտիր, Տիւնքի կիւն Լօնտրատա տէրքեար օլան ուղղունաւզուգ պիրմիշ, վէ աթէշի ֆէսատ սէօնմիւշ տիրտ:

— — — — —

Փարիս, 25 յուլիս .

Միւթարէքէ մահը հալին 27 սինտէ թէքմիլ օլաճագ իքէն, օթուգունա պատար տէվամ իտէճէք տիր:

Բրուսիալըար իսթէտիկի վէրկիյի, հէք նէ գատար Բրուսիալըար եագմանա չըգըշմագ գօրգուսուսու վիրմէքտէ իսէլէրտէ, Ֆրանգֆորթ չէհրի էհալիսի վիրմէք իսթէմէքտէ տիր:

Փարիս, 27 յուլիս .

Վիսթրիա տէվլէթինին գապուլ իթտիկի մուգատտէմէլէր, էսկի գօնֆէտէրասիօնուն լաղվիլէ, Վիսթրիանըն խարիճինտէ եէնի պիր թէրքիպաթըն հուսուլի, Բրուսիա գիրի խարէսինտէ պուլունման ձէնուպի Ալմանեսանըն նիզամաթը, վէ չիւսալի Ալմանեսանըն, այրընա պիր գօնֆէտէրասիօն թէլէքի խալպ վէ միւսթագիլ օլմար, վէ տուգալըգարըն, ճանիմարգա էհալէթլէրի խարիճտէ գալաղը հալտէ, Բրուսիա մէմալիքինէ իւպլէ գըլընմասը, վէ Վէնէտիքտէն պաշգա Վիսթրիանըն թէմամիյեթինտէն իպարէթ պուլունմուշ տուր:

ԻԼՈՆԸ ՐԵՍՄԻ

Քէօթահէա սանձաղընտա Էսկի-չէհրի գազասը իլէ սալիր գազալար տախիլինտէ պուլունման իւլէ թաշը մատէնլէրին թաղեիրի ուսուլի գատիմէսի իլէ, սէքտէն իւշ սէնէսինտէն իթիպարէն, օն սէնէ միւտտէթ վէ պագը շէրայիթ իլէ, գուհուր իտէճէք թալիպինէ իհալէ վէ իզամը մուգարէր օլարագ, իշ պուլունտէնլէրին սէնէ պէ սէնէ սէքիզ եիւք զուլունալ պէտուլի իլէ, թալիպի գուհուր իթմիշ իտէտէ, զեհատէ պէտտէ թէհամիլիլ օլաճաղընա մէպի, պէտտէ մէքթիւրտէն զիյատէսիլտէ տէր իւհտէսինէ թալիպ պուլունուր իսէ, չէհրի թէմուգուն օն տէօլտիւնիլ կիւնիւնտէն իթիպարէն, օն իքի կիւն սօնրա, եանի բազար իրթէսի կիւն միւզայետէսի ախրէսի իճրա օլունաճաղընտան, միւտտէթի մէրգուլէ գարֆընտա Մէճիլի վալեա տալիրէսինէ միւրաճաաթ իթմէսի իլան օլունուր:

ՍԱՀՊ ՂԱԶԷԹԱ

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ԼԵՎԱՆՔ ՀԵՐԱԼՏԸՆ ԹԱՊԵԱՆԵՍԻՄԵՏԵ
ԳԵՅՕՐԼԱՌՏԱ ՅՈՂԻՐԻ ԵՈՂՏԱ, ՅՈՅՕԿԱՅ ԱԳՏԱԼԼԱՅ
ԳԻՐԱՏԵՐԼԵՐ ԳԱՐԵՐՈՆԱ ՆԻՏԻՔՈ 519: